NADLEŚNICTWO RYTEL

POŁOŻENIE I HISTORIA

KRAJOBRAZ , KLIMAT I ROŚLINNOŚĆ

HODOWLA LASU

OCHRONA LASU

UŻYTKOWANIE LASU

REZERWATY PRZYRODY , PARKI KRAJOBRAZOWE I POMNIKI PRZYRODY

MIEJSCA I OBIEKTY KTÓRE WARTO ZOBACZYĆ

CHARAKTER LASÓW

DREWNO

- **POŁOŻENIE**

Nadleśnictwo Rytel jest jednym z dwudziestu siedmiu nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Nadleśnictwo Rytel leży w Borach Tucholskich, jednym z największych kompleksów leśnych w Polsce. Nadleśnictwo jest położone na terenie województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego, powiatu chojnickiego i tucholskiego. Swym zasięgiem obejmuje pięć gmin. Ma powierzchnię 37,5 km kw. Nadleśnictwo Rytel położone jest w dorzeczu Wisły w zlewni rzeki Brdy. Ważnym elementem tego obszaru są liczne jeziora polodowcowe (jest ich kilkanaście) z największym Jeziorem Charzykowskim. Istotnym elementem warunków wodnych jest Wielki Kanał Brdy zbudowany w połowie XIX wieku.

- **HISTORIA**

Nadleśnictwo Rytel zostało utworzone 1 lipca 1868 r. . W obecnym kształcie istnieje od 1 stycznia 1973 roku, kiedy to do Nadleśnictwa Rytel dołączono Nadleśnictwo Klosnowo. Do końca XVIII wieku lasy z terenu obecnego nadleśnictwa zarządzane były najpierw przez książąt pomorskich, potem przez państwo krzyżackie, następnie weszły w skład dóbr królewskich. W wyniku I rozbioru Polski ziemie te były pod zarządem pruskim, a po odzyskaniu niepodległości w 1920 roku zostały objęte jurysdykcją polską.

Nadleśnictwo Rytel składa się z 17 leśnictw:

1. Funka
2. Kopernica
3. Krojanty
4. Powałki
5. Turowiec
6. Wolność
7. Jakubowo
8. Jaty
9. Jeziorko
10. Kosowa Niwa
11. Lutom
12. Młynki
13. Mylof
14. Żukowo
15. Szkółka Leśna
16. Wyłuszczarnia Nasion
17. Stacja Oceny Nasion

- **KLIMAT**

  Pod względem klimatycznym tereny nadleśnictwa należą do regionu Pomorskiego. Obszar ten charakteryzuje się niską przeciętną ilością opadów około 550 mm rocznie. Średnia roczna temperatura to +6,5 ºC. Średnia ilość dni z pokrywą śnieżną to 80 dni, a okres wegetacji trwa u nas około 195 dni.

- **KRAJOBRAZ**

  Rzeźba terenu to głównie piaszczysta równina sandrowa urozmaicona miejscami falistymi i pagórkowatymi oraz stromymi stokami doliny rzeki Brdy i niektórych jezior.

- **ROŚLINNOŚĆ**

Gleby tego terenu to głównie gleby rdzawe i bielicowe oraz brunatne. Drzewostany Nadleśnictwa Rytel rosną głównie na borowych typach siedliskowych lasu (około 78% powierzchni), pozostałe to lasowe typy siedliskowe lasu. Gatunkiem panującym wśród drzew lasotwórczych na tym terenie jest Sosna pospolita (95%), pozostałe to Brzoza brodawkowata, Buk zwyczajny, dęby, Olsza czarna i inne.

ZWIERZĘTA:

Las stanowi miejsce w którym występuje mnóstwo zwierząt oraz ptactwa. Jedne z tych zwierząt są małe, inne większe. Niektóre żyją w stadach,a inne poruszają się samotnie. To co je łączy to zamieszkiwanie lasu. Zwierzęta te są dzikie i mogą stanowić zagrożenie dla człowieka. I odwrotnie - to człowiek może być zagrożeniem dla zwierząt. Dlatego też unikają one kontaktu z ludźmi i po prostu uciekają, czy też chowają się przed nimi.

HODOWLA LASU

Podstawowym zadaniem hodowli lasu jest zachowanie i wzbogacanie lasów istniejących (odnawianie) oraz tworzenie nowych (zalesianie), z respektowaniem warunków przyrodniczych i procesów naturalnych. Hodowla lasu obejmuje zbiór i przechowywanie nasion drzew, produkcję sadzonek na szkółkach, zakładanie oraz pielęgnację i ochronę upraw leśnych oraz drzewostanów.

Hodowla lasu korzysta z dorobku nauk przyrodniczych, m. in. klimatologii, gleboznawstwa, botaniki czy fizjologii roślin. W pracach hodowlanych leśnicy dążą do dostosowania składu gatunkowego lasu do siedliska. Dzięki temu las jest bardziej odporny na zagrożenia.

Las, jeśli nie powstał w sposób naturalny, jest sadzony przez leśników. Sadzonki hoduje się w szkółkach. Uprawy są poddawane zabiegom pielęgnacyjnym i ochronnym. Mają one stworzyć optymalne warunki wzrostu dla drzew najbardziej pożądanych w składzie gatunkowym rosnącego drzewostanu. Ostatnim elementem hodowli jest wycinka drzew dojrzałych, tak aby możliwe było odnowienie lasu, w sposób optymalny dla wymagań rosnących gatunków drzew.

OCHRONA LASU

Wiedza o procesach zachodzących w przyrodzie i kontrola stanu środowiska leśnego pozwalają leśnikom na wczesną diagnozę zagrożeń, mogących wpłynąć negatywnie na stan lasu. Każdego roku podejmują oni działania mające na celu zachowanie trwałości lasu i zwiększenie jego naturalnej odporności na szkodniki Zagrożenia dzieli się na trzy grupy:
biotyczne (np. szkodliwe owady, grzyby patogeniczne, ssaki roślinożerne);
abiotyczne – ekstremalne zjawiska atmosferyczne (np. silne wiatry, śnieg, ulewne deszcze, wysokie i niskie temperatury);
antropogeniczne – wywołane przez człowieka (np. pożary, zanieczyszczenia przemysłowe, zaśmiecanie lasu)

CIEKAWOSTKA

Na terenie nadleśnictwa zlokalizowane jest lądowisko w miejscowości Uboga, gdzie mogą lądować samoloty gaśnicze w celu pobrania wody oraz tankowania paliwa. Nadleśnictwo wyposażone jest też w sprzęt do gaszenia pożarów. Na terenie nadleśnictwa zlokalizowana jest sieć punktów czerpania wody oraz dojazdów pożarowych w celu zaopatrzenia wodnego samochodów gaśniczych. Posiadamy też dobrze zorganizowaną łączność bezprzewodową w celu szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia pożaru.

UŻYTKOWANIE LASU

Użytkowanie lasu to korzystanie z jego zasobów – pozyskanie drewna, zbiór płodów runa leśnego, zbiór roślin lub ich części na potrzeby przemysłu farmaceutycznego, pozyskanie choinek, eksploatacja kopalin i wiele innych. Leśnicy umożliwiają społeczeństwu korzystanie z darów lasu, ale w sposób zapewniający mu trwałość.

Leśnicy prowadzą w lasach gospodarkę w sposób zapewniający ich trwałość i możliwość biologicznego odtwarzania.

O wielkości pozyskania drewna decyduje tzw. etat cięć określony w każdym planie urządzenia lasu. Jest to ilość drewna możliwa do wycięcia w określonych drzewostanach na określonej powierzchni w okresie 10 lat, które obejmuje plan. Dzięki temu, że etat jest niższy niż przyrost drewna w tym samym okresie, następuje stały wzrost zapasu „drewna na pniu"(w Polsce pozyskuje się ok. 55 proc. przyrostu). Ocenia się, że zasobność polskich lasów wynosi obecnie ponad 2,049 mld m sześć. drewna.

Pozyskane drewno pochodzi z:

cięć rębnych – usuwania z lasu drzewostanów „dojrzałych"; ich podstawowym celem jest przebudowa i odtworzenie drzewostanów;

cięć pielęgnacyjnych (czyszczeń i trzebieży) – usuwania z lasu części drzew uznanych za niepożądane i szkodliwe dla pozostałych drzew i wartościowych elementów drzewostanu;

cięć niezaplanowanych – są one konsekwencją wystąpienia klęsk żywiołowych w lasach.

Nadleśnictwo Rytel prowadzi gospodarkę leśną na powierzchni ponad 17,5 tys. ha i pozyskuje rocznie ok. 80 tys. m sześc. drewna. Rozmiar pozyskania wynika ze stosowania cięć pielęgnacyjnych (w drzewostanach młodszych), cięć rębnych (w drzewostanach dojrzałych do wyrębu) oraz cięć przygodnych będących następstwem nieprzewidzianych sytuacji (np. klęski żywiołowej).

W cięciach przedrębnych w 2013 r. w Nadleśnictwie Rytel pozyskano 39 tys. m sześc. grubizny, w cięciach rębnych – ponad 39 tys. m sześc., a w przygodnych – ponad 3 tys. m sześc**.** Większość pozyskania stanowi drewno drzew iglastych, głównie sosna, modrzew i świerk. Z gatunków liściastych pozyskuje się głównie takie gatunki, jak brzoza, dąb, klon, olsza i grab. Część drewna w Nadleśnictwie Rytel pochodzi z likwidacji szkód, spowodowanych niekorzystnym oddziaływaniem czynników atmosferycznych, takich jak okiść, wiatrołomy oraz w wyniku wydzielania się posuszu. Podczas sanitarnego porządkowania lasu pozyskuje dość znaczącą ilość całkowitej masy grubizny pozyskiwanej każdego roku w nadleśnictwie. Drewno pozyskane na terenie Nadleśnictwa Rytel trafia głównie do przedsiębiorstw zajmujących się dalszym przerobem tego surowca: tartaków, zakładów przemysłu celulozowo-papierniczego, fabryk mebli oraz mniejszych zakłady stolarskich. Ponadto drewno opałowe kupowane jest przez nabywców indywidualnych na potrzeby gospodarstw domowych.

REZERWATY PRZYRODY

Rezerwaty to wydzielone obszary o szczególnych wartościach przyrodniczych, zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym. Ogranicza się tam gospodarkę leśną. Spośród 1441 rezerwatów, które mamy obecnie w Polsce, 671 to rezerwaty leśne o łącznej powierzchni ponad 61 tys. ha. Rezerwaty stanowią 1,6 proc. powierzchni lasów.

PARKI KRAJOBRAZOWE

Parki krajobrazowe tworzy się na terenach o wyjątkowych walorach przyrodniczych i estetyczno-krajobrazowych. Mamy ich w Polsce 125. Zajmują 2,5 mln ha, z czego blisko 1,3 mln ha to lasy.

POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody to zwykle pojedyncze okazy przyrody ożywionej bądź nieożywionej. Najczęściej występującymi w lasach pomnikami przyrody są najstarsze i największe drzewa. W 2012 r. mieliśmy ich w całej Polsce już prawie 11 tys., z czego 8,5 tys. stanowiły właśnie drzewa.

MIEJSCA I OBIEKTY KTÓRE WARTO ZOBACZYĆ

CHARAKTER LASÓW

Blisko 95 % naszych lasów porastają bory sosnowe. Są one ubogie w gatunki jednak o ich wartości przyrodniczej decyduje wyjątkowość niektórych występujących tu taksonów. Z ubogimi siedliskami borowymi związane jest bogactwo gatunkowe porostów i specyficznych gatunków grzybów takich jak korozęby czy szaraczki sosnowe. Nie mogą się one rozwijać na siedliskach żyźniejszych gdyż zostałyby zagłuszone przez mchy czy trawy.

WODY

Wyjątkowym skarbem przyrody są na naszym terenie wody. Ubogie jeziora dystroficzne i oligotroficzne są miejscem występowania licznych reliktów glacjalnych i stanowią cechę charakterystyczną Nadleśnictwa Rytel. Szczególnie cenne są oligotroficzne jeziora lobeliowe, czyli jeziora z zespołem charakterystycznej roślinności: lobelii jeziornej, poryblinu jeziornego i kolczastego, brzeżycy jednokwiatowej, wywłócznika skrętoległego, a czasem nawet elismy wodnej. Elisma wodna jest gatunkiem niezwykłym. Rozmnaża się niemal wyłącznie wegetatywnie, występuje tylko w jeziorach lobeliowych i niestety szybko ustępuje presji innych roślin. Jest to gatunek występujący jedynie w Europie Środkowej. W XX wieku podawano ją w Polsce ze 120 stanowisk, dziś znane są jedynie 64, większość zaś w Borach Tucholskich i na Pojezierzu Bytowskim. Podobnie jak elisma, tak lobelia i poryblin występują niemal wyłącznie na Pojezierzu Pomorskim, a znaczna ich liczba na Równinie Charzykowskiej. W Nadleśnictwie Rytel stwierdzono występowanie tych roślin w jeziorach Moczadło, Długie, Sosnówek i Żabionek.

DREWNO

Szacuje się, że współcześnie ma ono ok. 30 tys. zastosowań. Drewno i materiały drewnopochodne są wykorzystywane m.in. w budownictwie, górnictwie, energetyce, do produkcji maszyn rolniczych i przemysłowych, podłóg, mebli, płyt, papieru i opakowań, narzędzi, instrumentów muzycznych, sprzętu sportowego, zabawek czy materiałów biurowych. W obliczu zmian klimatycznych ważne jest też to, że nie tylko żywe drzewa wiążą znaczne ilości dwutlenku węgla. Wielkim magazynem CO2 są również produkty z drewna. W ciągu ostatnich dwóch dekad zużycie drewna w naszym kraju wzrosło ponad dwukrotnie. W 1990 r. Polak przeciętnie zużywał rocznie równowartość 0,4 m sześc. drewna okrągłego, a obecnie – ponad 1 m sześc. Można się spodziewać, że ten wskaźnik jeszcze bardziej wzrośnie – do wartości podobnych jak w innych krajach europejskich (Niemiec zużywa rocznie średnio 1,7 m sześc. drewna, Czech – prawie 1,5 m sześc., Włoch– 1,1 m sześc.).

Autorzy:

- Aleksander Karpiński
- Tomasz Cupa
- Rafał Majkowski

Zespół Szkół w Nowej Cerkwi
Szkoła Podstawowa
Klasa VI
Kategoria – szkoły podstawowe